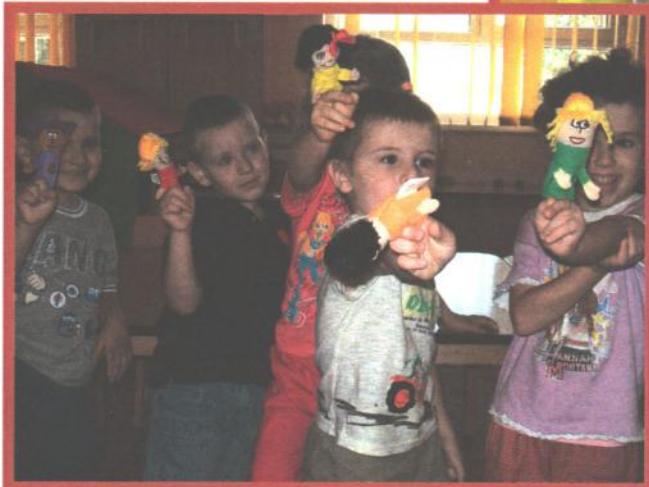
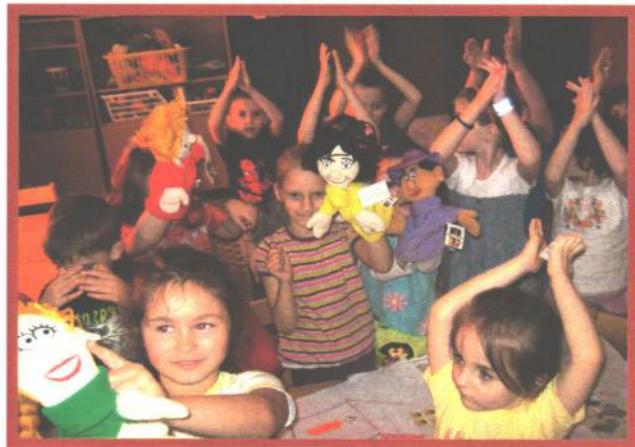

PREPRIMAR XXI

**REVISTA CERCURILOR PEDAGOGICE ALE
ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PREPRIMAR**

An V, Nr. 2 / 2013 ISSN 2065-7307

Editura *Universul Școlii* a Casei Corpului Didactic Alba Iulia

CUPRINS

Programul educațional „DA, POTI!” (Ignat Eugenia Floare, Suciu Veronica).....	2
Stimularea abilităților/competențelor socio – emoționale prin activități curriculare și extracurriculare (Szekely Cornelia, Cîmpean Lucia).....	4
Este bine să fii organizat (Vârtei Aurora, Hăjmășan Aurora)	5
 Culorile prieteniei (Baciu Cristina, Cîmpian Camelia Nicoleta).....	6
Activități de dezvoltare a competențelor socio-emoționale (Zachiu Ancuța)	7
Călătorie prin lumea emoțiilor (Mureșan Doina Maria, Gheza Ana)	8
Copii preșcolari, părinți și programul pentru educația timpurie „Da, poti!” (Ivan Mariana, Delean Carmen, Frățilă Mariana)	10
Copacul prieteniei (Nica Amalia, Oțoiu Floare)	11
Preșcolarul – dezvoltarea socio – emoțională (Mirza Ioana, Groza Nicoleta)	12
Exerciții de creativitate (Lazea Laureta Maria)	13
Proiect didactic (Krizbai-Negru Letiția Irina, Goța Anca Henrieta, Fotin Laura Mihaela)	14
Proiect de activitate integrată (Miheț Alina Elena)	16
Să fii încrezător! (Horvath Emerencia, Barbu Cosmina).....	17
Proiect de activitate (Fodor Magdalena)	19
Formarea de competențe sociale la copiii preșcolari (Plăcintă Emilia)	21
Perseverență (Bregar Elena, Bara Livia Nicoleta, Bordea Tabita, Bordea Claudia).....	23
Proiect de activitate integrată „Flori, emoții și culoare” (Bufnea Ana - Camelia)	25
Despre emoții și dezvoltarea emoțională (Coman Maria Floare)	26
Dezvoltarea competențelor socio – emoționale prin intermediul poveștii terapeutice (David Daniela Marta, Tiutiu Giorgia Laura)	28
Cum evităm capcana furiei (Durduc Lucia, Bocșa Delia)	29
Proiect didactic (Giurgiu Aurelia)	31
Meloterapia în grădiniță (Hațegan Maria, Muntean Adina Lucia).....	32
Înțelegerea (Burnete Corina, Decean Ioana Delia).....	34
Dezvoltarea socio-emoțională a copilului prin joc (Stan Iuliana Georgeta)	35
Organizarea-fundament al dezvoltării socio-emoțională a copiilor (Neamțu Alexandra, Petruța Angela, Cioancă Ramona)	36
Dezvoltarea socio – emoțională a copiilor preșcolari – organizarea (Nicola Nicoleta Alina, Oprîșa Ofelia Eugenia)	37
Proiect de activitate – Cutia cu emoții (Roff Nicoleta Maria, Sbucnea Diana)	38
Proiect de activitate integrată (Drugus Larisia, Oniga Silvia Elena).....	40
Proiect de activitate integrată – Încrezător ca Naf - Naf (Rîșteiu Mirela, Toader Simona).....	41
Proiect de activitate (Schiau Iulia Mihaela).....	43
Dezvoltarea abilităților socio – emoționale la vîrstă preșcolară (Soporan Cornelia, Tuluș Antoanelă).....	44
Cutiiile fermecate cu emoții (Suciu Maria)	46
Proiect de activitate (Tomuș Daniela, Bartha Laura Andreea, Oltean Constantin Aurelian)	46
Proiect didactic (Voicu Cornelia, Voicu Olimpia)	48
De la competența emoțională la competența socială a copiilor. Ce sunt și cum le evaluăm? (Bogdan Maria).....	50
Proiect didactic (Voicu Ramona)	51
Haideți să fim încrezători! (Coman Maria, Costea Ileana)	52
Dezvoltarea încrederii în sine la copilul preșcolar (Bălăneanu Monica, Bota Delia, Bordeu Georgeta, Ilie Elvira)	53
Programul educațional „Da, poti!” (Marina Sidonia, Szigyarto Enike)	54
Proiect de activitate integrată (Bărbat Aurica, Alb Viorica)	56
Program educațional „Da, Poți!” – Perseverență (Vlad Ana-Maria, Ludușan Maria)	58

PROGRAMUL EDUCATIONAL "DA, POT!!"

Prof. IGNAT EUGENIA FLOARE – I.S.J. Alba

Prof. SUCIU VERONICA – Grădinița P.P. nr. 12 Alba Iulia

Programul educațional "DA, POT!!" a fost adaptat în limba română și a fost deja aplicat în studii pilot la peste 500 de copii preșcolari din Cluj Napoca, fiind considerat „un real suport pentru cadrele didactice deoarece nu numai că oferă informații despre importanța dezvoltării sociale și emoționale, ci oferă un curriculum extensiv de dezvoltare și optimizare a abilităților emoționale la vârsta preșcolară”. Programul cuprinde un curriculum de predare - învățare a abilităților sociale și emoționale adresat educatoarelor, un ghid de lucru cu părinții prin care educatoarele pot realiza extrem de facil legătura cu părinții pentru a extinde programul și acasă. De asemenea, programul cuprinde o serie de materiale educaționale specifice copiilor preșcolari (postere, un CD cu cântece, 5 păpuși) pe care educatoarele le utilizează sub formă de joc.

O premisă a programului de educație timpurie "DA, POT!!" este aceea că dimensiunea calitativă a interacțiunii dintre adult și copil determină nivelul dezvoltării abilităților sociale și emoționale ale copiilor. Aceasta înseamnă că printr-o planificare atentă a activităților de învățare în zona proximei dezvoltări a copilului, abilitățile sociale și emoționale ale copiilor pot fi îmbunătățite, iar dizabilitățile sociale și emoționale pot fi eliminate. Dezvoltarea acestui program are la bază filozofia educațională și practicile educaționale derivate din teoria lui Vigotski precum și principiile predării explicate regăsite în programele cognitiv - comportamentale dezvoltate pentru copii cum ar fi programul elaborat de Goldstein (McGinnis și Goldstein, 1990), educația rațional emotivă propusă de Ellis (Knaus, 1974; Vernon, 1989) și Programul educațional "DA, POT!!" (You can do it! Education), propus de Michael E. Bernard.

Programul educațional "DA, POT!!" a fost elaborat de prof. Michael Bernard pe baza principiilor de terapie rațional - emotivă și cognitiv - comportamentală, fiind aplicat cu succes în curriculumul a sute de grădinițe din SUA și Australia. Valoarea și specificul acestui program sunt date mai ales de faptul că rezultatele sale în dezvoltarea competențelor sociale și emoționale ale copiilor au fost documentate științific în numeroase studii de specialitate, nefiind aşadar un simplu curriculum bazat pe părerile unor autori, fie ei și specialiști. În țară, programul este susținut de către Asociația de Psihoterapii Cognitive și Comportamentale din România, înscriindu-se în tehnologiile psihologice validate științific promovate de Asociație și colaboratorii săi în scopul asigurării dezvoltării personale și sănătății înțeleasă ca o stare de bine fizic, psihic și social.

Programul de educație timpurie "DA, POT!!" are patru componente: o fișă de evaluare a dezvoltării sociale și emoționale a copiilor, o programă educațională, practici educaționale și o componentă de educație a părinților.

1. Fișa de evaluare a dezvoltării sociale și emoționale a copiilor.

Această fișă a fost realizată pentru a permite educatorilor să evaluateze nivelul de dezvoltare socio - emoțională a unui copil. Cele cinci fundamente socio - emoționale cheie care sunt indicate de literatura de specialitate ca fiind direct implicate în formarea capacității de a învăța și a se dezvolta armonios: încredere, perseverență, organizare, înțelegere și rezistență. Educatorii trebuie să evaluateze capacitatea socio - emoțională a unui copil încadrând-o în una dintre următoarele categorii:

- Incipientă: copilul începe să dovedească capacitateți într-un anumit domeniu.
- În dezvoltare: copilul dovedește capacitateți, dar inconsistent și nu în toate domeniile.
- În consolidare: copilul dovedește capacitateți în cea mai mare parte a timpului, dar nu în toate domeniile.
- Puternic consolidată: copilul dovedește capacitateți bine conturate în cea mai mare parte a timpului în toate domeniile.

2. Programa educațională (curriculum)

Curriculum Programului "Da, Poți!" cuprinde 5 module corespunzătoare celor cinci fundamente socio - emoționale: încredere, perseverență, organizare, înțelegere și rezistență. Astfel, fiecare modul cuprinde activități elaborate pe care educatorii le pot desfășura la clasă cu copiii. Fiecare activitate îi sunt descrise obiectivele precum și materialele necesare. Activitățile au fost elaborate pe baza sugestiilor făcute de educatori și sunt în acord cu nivelul de dezvoltare al copiilor preșcolari prin utilizarea păpușilor, cântecelor și poveștilor. Programul "DA, POT!!" introduce copiilor 5 personaje (regăsite sub forma unor păpuși): Ioana cea încrezătoare, Petre cel perseverent, Ovi cel organizat, Ina cea înțelegătoare și Radu cel rezistent. De asemenea, fiecare personaj are un cântec pe care copiii îl pot cânta pentru a-și consolida achizițiile. În manual sunt indicate o serie de povești în care sunt exprimate abilitățile pe care copiii le asimilează.

Fiecare fundament va ajuta preșcolarul să achiziționeze, prin joc, abilitățile necesare succesului în plan personal și școlar, scopul lor fiind acela de a dezvolta cele cinci arii ale inteligenței emoționale:

- *Încrederea în sine* – astfel, viitorului școlar nu-i va fi frică să facă greșeli sau să încerce ceva nou. Un copil cu încredere în sine va ridica mâna pentru a răspunde la o întrebare dificilă, va lucra independent fără să ceară continuu ajutorul cadrului didactic, va împărtăși idei noi cu ceilalți colegi sau cu învățătoarea.

- *Perseverența* – copiii vor învăța să încerce mereu și să nu renunțe, chiar dacă sarcina școlară li se va părea prea dificilă, vor reuși să se concentreze asupra sarcinii fără a fi distrași de colegi, își vor verifica tema pentru a identifica eventualele greșeli.

- *Organizarea* – micul preșcolar va fi capabil să-și planifice eficient timpul, va învăța să stabilească Scopuri și să urmărească realizarea acestora. Un copil organizat, dă dovedă de următoarele comportamente: se asigură că a înțeles instrucțiunile înainte de a începe efectuarea unei sarcini, are la indemâna toate cele necesare atunci când începe să rezolve o problemă, are un program bine stabilit.

- *Înțelegerea* - comportamentul de înțelegere implică: a oferi ajutor atunci când lucrezi în grup, a nu intrerupe, a aștepta până cineva termină de vorbit, a rezolva conflictele prin discuții și nu prin ceartă, respectarea regulilor acasă și la grădiniță.

- *Rezistența emoțională* - dezvoltarea acestei abilități va ajuta copilul să nu devină extrem de furios, deprimat sau îngrijorat atunci când se confruntă cu situații neplăcute (este tratat nedrept de cineva, greșește).

3. Practici educaționale

Principalele practici care stau la baza curriculumului programului "DA, POT!!" sunt:

- *Definirea operațională a abilităților socio - emoționale în termenii unor comportamente concrete și observabile.* Pentru a-i ajuta pe educatori și părinți să înțeleagă ce presupune încredere, perseverență, organizarea, înțelegerea și rezistența emoțională, acest program a adoptat principiile analizei comportamentale care presupun definirea în termenii unor comportamente observabile și concrete a tuturor acestor aspecte pe care copiii trebuie să și le însușească la sfârșitul acestui program. Aceste aspecte sunt valabile nu doar în cazul procesului de predare a acestor comportamente ci și în cazul celui de evaluare.

- *Feed-back comportamental specific.* Michael E. Bernard propune o variantă a principiului întăririi pozitive care poate fi implementată de educatori și părinți pentru a crește frecvența unor comportamente pozitive. M.E.Bernard consideră că este important ca adulții să-i laude pe copii atunci când aceștia manifestă încredere, înțelegere, perseverență, organizare și rezistență emoțională prin utilizarea unor fraze prin care să li se aducă la cunoștință copiilor tipul comportamentului pe care îl manifestă (exemplu – "Te-ai străduit din greu, ai fost foarte perseverent"). Așadar, prin intermediul acestui program, se încurajează folosirea unui feed-back comportamental specific.

- *Predarea explicită.* Acest principiu al predării, bazat pe teoria procesării informației, îi ajută pe copii să înțeleagă mai ușor, să practice, să aplice și să rețină noile concepte și abilități. Acest principiu a fost adaptat pentru copiii cu vîrstă cuprinsă între 4 și 7 ani. Predarea explicită presupune următoarele aspecte:

- a. Prezentarea noului material pe pași mici.
- b. Oferirea unor instrucțiuni și explicații clare și detaliate.
- c. Oferirea unor posibilități de a practica activ cele învățate.
- d. Punerea de întrebări pentru a verifica gradul de înțelegere a celor predate și obținerea unor răspunsuri de la toți cei implicați în actul de învățare.
- e. Ghidarea celor care învăță în fazele inițiale de practică.
- f. Oferirea unui feedback sistematic și corectarea răspunsurilor greșite.
- g. Continuarea practicii până în momentul în care cei care învăță sunt independenți și încrezători.

- *Prezentarea unor exemple și contraexemple.* Este cunoscut faptul că pentru a facilita însușirea unui concept, cei care învăță beneficiază de pe urma explorării mai multor exemple și contraexemple ale conceptului care se dorește a fi însușit. În cadrul activităților specifice acestui program, fiecare dintre cele cinci abilități socio - emoționale sunt prezentate copiilor mai întâi sub forma unei definiții, iar ulterior sunt oferite de către profesor iar în unele cazuri de către copii mai multe exemple și contraexemple.

- *Învățarea explicită a auto - verbalizării pozitive.* În cadrul mai multor programe care și-au propus să-i învețe pe copii abilități sociale, precum și abilități de management al stresului și a furiei (ex., Vernon, 1989), există o componentă a instruirii care le oferă copiilor oportunitatea de a-și internaliza auto-verbalizări pozitive și enunțuri raționale.

4. Educația părinților

Deoarece achizițiile emoționale și sociale trebuie consolidate și acasă, programul "DA, POT!!"

cuprinde și un modul de activități adresat părinților. Acest modul oferă educatorilor modalitatea în care pot prezenta părinților procesul de dezvoltare și optimizare socială și emoțională utilizat la grădiniță. Astfel, părinților li se descriu cele cinci fundamente: Încredere, Perseverență, Organizarea, Înțelegerea și Rezistență, precum și modalitatea prin care ei pot continua acasă învățarea lor. Sunt oferite educatorilor modalități practice de a comunica părinților ce învață copiii la grădiniță precum și cum anume părinții le dezvolte.

Este important ca părinții să fie partener într-un astfel de program, deoarece, acasă, ei sunt cei care vor valoriza abilitățile dobândite la grădiniță. Pentru a-i ajuta să-și dezvolte un sentiment de siguranță, este important să se instaureze deprinderi stabilie acasă și la grădiniță, să fie fixate reguli concrete și securizante; este bine, de asemenea, să li se permită să-și asume consecințele firești și logice ale alegerilor și gesturilor lor. Astfel, în educația timpurie trebuie să accentuăm importanța dezvoltării și consolidării în permanență a abilităților sociale și emoționale, astfel încât capacitatea cognitivă a copilului să funcționeze la cote maxime. *Programele de pregătire psihologică* a copilului pentru intrarea în clasa pregătitoare le asigură copiilor un sentiment de securitate, pe care vor putea să-și construiască motivația de a învăța și de a face față cu succes cerințelor școlare.

BIBLIOGRAFIE:

Beliveau, Marie Claude – "Necazurile micului școlar", Editura House of Guides, București, 2005
 Bernard, Michael E. – "Program educațional DA, POTII", Editura RTS, Cluj-Napoca, 2009

STIMULAREA ABILITĂȚILOR / COMPETENȚELOR SOCIO - EMOTIONALE PRIN ACTIVITĂȚI CURRICULARE ȘI EXTRACURRICULARE

Prof. inv. preșc. SZEKELY CORNELIA – Grădinița P. N. nr. 1 Blaj

Prof. cons. log. CÎMPEAN LUCIA – Grădinița P.N. nr. 1 Blaj

După cum știm, viziunea asupra educației este în continuă schimbare, în concordanță cu descoperirile din domeniul educațional. Studii recente au relevat faptul că relațiile afective și stările emoționale conturează ceea ce denumim "*inteligenta emoțională*". Studiile au scos în evidență faptul că nu doar simpla achiziție a informațiilor și a cât mai multor cunoștințe conduce la succesul și împlinirea unui individ. O mare importanță este acordată factorului emoțional, inteligenta emoțională fiind considerată factorul de legătură, lantul între o persoană și mediul din care face parte. Inteligența noastră emoțională determină potențialul pe care-l avem pentru a învăța abilitățile practice, bazate pe cele cinci elemente ale inteligenței emoționale: *auto-cunoașterea, auto-motivarea, auto-reglarea, conștiința socială și abilitățile sociale*.

Competența emoțională a preșcolarilor a fost definită în mai multe feluri, cea mai cunoscută definiție fiind cea oferită de Denham (1998): „**Competența emoțională este abilitatea de a înțelege, exprima și regla emoțiile**”, ca atare, dezvoltarea din punct de vedere emoțional a preșcolarilor cuprinde abilitatea de a identifica, de a înțelege și de a răspunde la propriile emoții și la ale celorlalți, într-o manieră sănătoasă. Dezvoltarea competenței emoționale în rândul preșcolarilor este importantă din mai multe considerente: ajută la formarea și menținerea de relații cu ceilalți; constituie un factor important pentru adaptarea copilului; este un mijloc de a preîntâmpina deregări comportamentale și emoționale. Psihologii au identificat trei variabile care pot facilita dezvoltarea emoțională: *temperamentul copiilor și nivelul de dezvoltare; socializarea cu părinții și suportul oferit de mediul în care trăiesc; modul în care educatorii și cei care au grija de copii accentuează alfabetizarea emoțională*.

După cum știm, anii preșcolarității sunt cei mai importanți în dezvoltarea copilului, o perioadă în care acesta achiziționează aptitudini sociale- învăță să se joace și să colaboreze cu ceilalți copii, competențe lingvistice, noi abilități fizice și motorii, își formează și dezvoltă personalitatea și autodisciplina, dezvoltă procesele cunoașterii, își testează și încearcă să își depășească limitele fizice, comportamentale, emoționale și cognitive. Din acest motiv este important să se dezvolte într-un mediu sigur și structurat, să se raporteze încrezători atât la educatoare, cât și la colegii din grupă, să-și dezvolte/consolidizeze perseverența, înțelegerea, rezistența emoțională, creativitatea și curiozitatea.

Convinse de importanța inteligenței emoționale în dezvoltarea armonioasă și echilibrată a copiilor, împreună cu colega mea, doamna prof. consilier Lucia Cîmpean am căutat să derulăm activități care să ajute copiii să-și ajusteze modul în care își exprimă emoțiile și în care îi ascultă pe ceilalți, încercând să le cultivăm încrederea în propriile forțe, capacitatea de a nu se da bătuți atunci când le este greu.

Prezentăm câteva activități prin care, cu ajutorul păpușii Petre cel Perseverent, copiii au înțeles noțiunea de perseverență. Copiii au pronunțat cuvântul, l-au despărțit în silabe, au identificat sunetul inițial/final. Petre cel Perseverent se prezintă copiilor, explicându-le de ce i se spune așa: "nu mă dau bătut niciodată!". Petre cel Perseverent a fost primit cu bucurie și a participat la activitățile zilnice, intervenind,